

OBDOBÍ BATOLETE (od 1- do 3 let)

Osvojování dovedností a návyků

- *samoobsluhy*

- hygienické (2 let – nepočůravají se, mytí rukou)
- stolování (1 rok – pití z hrníčku, 2 rok – lžíce)
- oblékání, svlékání (1 rok – čepice, tepláky)
- obouvání (zip)

- *sociokulturní*

- listovat v knize

- navlékat korálky

- zacházení s kostkami

- vývoj: 1 rok – nepovažuje kostky za stavební materiál
experimentuje, hledá možnosti použití (bouchání,)
14 – 15 měsíc – staví věž ze dvou kostek
20 měsíc – snaha postavit větší
konec 2 roku – ze 3 až 4 kostek

- chůze

1 rok – neobratná, s pomocí, nebo chodí kolem stolu či postele

13 - 15 měsíců přibližně začíná chodit bez opory – děvčata obecně chodí později než chlapci – Jinak, každé dítě chodí jindy, někdo může už v 9 měsících, jiný až v 18 měsících

2 roky – umí už chodit do schodů (přisunuje nohy)

2,5 – chůze ze schodů

po 3 roce – střídavá chůze do schodů, běhá

Tělesný vývoj

je důležitá správná životospráva !!!!!!!!!

- výživa
- pravidelnost příjmu potravy
- přiměřená doba spánku (8 – 12 hodin)
i denní spánek
- zajistit svobodnou (přirozenou) volnost
prostor pro spontánní pohyb

Lateralita – tzn. jakou dítě používá ruku (ale i oko, nohu) k činnostem

Mezi 2 a 3 rokem dochází k vyhraňování lateralit (strannosti)

pravostrannost – levostrannost

Dříve se přeučovalo. dnes už se to nedělá !!!!! Poruchy, které, jak se ukázalo, byly typické u přecvičovaných leváků:

- motorický neklid
- změny v chování
- neurózy
- tiky
- noční pomočování
- odpor ke škole
- zhoršování prospěchu
- poruchy řeči
- opoždění vývoje řeči
- kockavost-balbuties

- poruchy psaní a čtení-dyslexie, dysgrafie
- neobratnost

Jak se pozná leváctví?

HRAČKY: první etapou v možných projevech lateralit je uchopování hraček. Některé děti již v batolivém věku dávají přednost pravé ruce, jiné děti ruce levé. Dosud se ještě dost často dětem přisunují hračky a jiné drobné předměty k pravé straně, aby je dítě uchopilo pravou rukou, "jen aby z něho nebyl levák!". A přesto se stává, že některé dítě, třebaže má oblíbenou hračku na dostah pravé ruky, raději se pracně otočí celým tělem a zmocní se hračky rukou levou. Děti s výraznou dominancí si svou levorukost uchovávají a nepodlehnu různým nástrahám k přecvičení či nucení ruky pravé.

LŽÍCE: je druhou etapou v níže se výrazněji projevuje vrozená lateralita. Když dítě začíná jíst lžící, bývá nuceno, aby drželo lžici v pravé ruce. Pravoruké dítě tomu lehce vyhoví, levoruké odmítá a brání se. Levoruké dítě se silným stupněm dominance dokonce pak odmítá jíst, u jiného se takovými pokusy naruší potravinový reflex, vztah k matce a chování vůbec.

PODÁVÁNÍ RUKY PŘI POZDRAVU: patří k nenápadnému a proto záluďnému způsobu potlačování levorukosti. Levorukému dítěti se neopomíná připomínat: "Která ruka se podává? Podej přece tu správnou ručičku." Takovéto působení může zvlášť silně narušovat funkce dominantní polokoule.

TUŽKA A KRESLÍČÍ NÁČINÍ: do kreslení se již dost výrazně promítají citové, volní, ba i rozumové stránky psychiky. Levoruké děti si živelně rády začínají kreslit či modelovat, hrát si, přičemž se silně uplatňuje jejich vedoucí levá ruka. Nátlak na užívání pravé a vnučování tužky do pravé ruky vyvolává nezřídka silnou protestní reakce. Mnohé děti takto postižené raději přestávají kreslit vůbec.

Druhy lateralit

- vyhraněná lateralita: dítě dělá vše napravo nebo nalevo
lze určit na konci 3 roku
- nevyhraněná lateralita – jednou bere do pravé jindy do levé ruky
- překřížená lateralita
nejčastěji: oko a ruka - trvale píše pravou, ale dívá se levým okem
ale může být i v podobě: ruka a noha (např. kope levou nohou, píše pravou nohou
méně: oko a noha

- *Lateralita je podmíněna dominancí opačné mozkové hemisféry*

- *Při narození šance 50 na 50 %*

pokud je lateralita nevyhraněná → přeučuje se na praváka (nenásilně), protože víc věcí je přizpůsobeno ve světě pravákům (nůžky, otvíráky, pera, apod.)

překřížené → menší problém, přecvičování

Test lateralit viz. příloha

Myšlení

- 1. otázka

k upřesnění vede stále se opakující otázka – Co to je ?

upřesnění vzájemných vztahů – konec 2. roku

ale otázky taky slouží jako nástroj k navozování a udržení kontaktů

- 2. otázka

kolem 3 (do 4-5) roku se objevuje otázka s hlubší podstatou

Proč ? – dopátrat se poznatků, které nejsou vidět, navázat a udržet kontakty

Řeč

ve 3 letech aktivní zásoba kolem 1000 slov

Vyjadřovací schopnosti

1. rok – jednočlenné věty (jedno slovo vyjadřuje mnoho významů)
například- ham – jíst, jím, nechci
2. rok – jednoduché věty (po. + př.)
Pepíček ham
nerozlišuje časy
3. rok – Věty delší i souvětí
ignoruje většinu gramatických pravidel

Zvláštnosti řeči (poruchy)

- utváří nová slova od podstatných jmen (analogie)
například – koloběžnit
- nepřesnost při vyslovování dlouhých slov
zkracují – lokomiva
přesmyčky – fialka → filajka
kontejner → kojtinger
- dětská patlavost
nedokonalá výslovnost, ž, r, sykavky
nejpozději kolem 4 let by se mělo jít k logopedovi na nápravu řeči, protože při zápisu do školy by dítěti mělo být rozumět!!!!

Vývoj řeči u děvčat je rychlejší než u chlapců – u chůze je to většinou naopak

City

- zlost
reakce na domnělé nebo skutečné omezení svobody, v situaci neúspěchu
3 rok → až do afektů –tzv. afektivní stavy: dítě leží na zemi a kope, může modrat (je bez dechu) a ztrácet vědomí, nebo zvracet- Pomoc: pevné oběti a počkat než to přejde, pokud omdlivá studená voda (sprcha). rodiče by neměli sebou nechat manipulovat, neměli by podlehnout, jinak se může stát, že takové záchvaty zuřivosti budou několikrát denně.
- žárlivost
důsledek, reakce na domnělou nebo skutečnou ztrátu milované osoby
- radost

Činnosti

1. Experimentace
neúmyslný cíl, spontánní
vyplývá z potřeby aktivity
2. Hra
 - Individuální hry - ze začátku, 1 rok: zvláštnost – nechce si hrát s nikým jiným, nesnese ho vedle sebe
 - Paralelní hry
hraje si sám, ale už vedle sebe někoho (stejně staré dítě) snese, ale nehrají si spolu, jen vedle sebe
 - Párové hry = hravé spolupráce, začíná kolem 3 roku
dítěti se líbí ta hračka toho druhého
většinou končí konfliktem (neovládají sem, špatná řeč → nedorozumí se), perou se

Jak si hrají batolata? Podstatou je pohyb – tvoří spontánní tělesné aktivity

A mají ráda hry s dostupným materiálem – písek (sype ho všude), voda (máchání se v kaluži, vlévání hrnků), stavebnice, hračky,

3. Kresba- viz. vývoj kresby

Sebeuvědomění

Kolem 3 roku dítě se z 3 osoby dosáhne do 1. osoby „Já“ - Já jsem papala“ a ne „Eliška papala“ oslovení „Já“

začne na sebe upozorňovat „
vyzdvihuje některé své aktivity- „Já jsme spinkala“ „Já jsme dělala e-e“
reaguje na svůj obraz v zrcadle

S tím souvisí rozvoj vůle a takzvaný

První negativismus- to už jsme viděli u afektivních stavů

KONFLIKTY= navenek to vypadá, že dělá protiklad než chce dospělý (dítě nedokáže odhadnout své schopnosti, nemá minulou zkušenost)

dítě nechce zákazy, příkazy

chce aby bylo vysvětlováno, přesvědčováno ho

může to přejít do vědomého postavení do opozice

jako přirozený jev do 5 roku – později už je to problém (nástup do školy...)

jsou to „hry s vůlí“ (vytrvalost, samostatnost)

pozitivní vývojový jev → rozvoj vlastní vůle- neznamená to, že dítě rozmazlené, každé si tím musí projít